

турмуз жакындагы турар оорук
окумалдык ай, ааралар, чыл
пери эли билер.

Чалп Баураар аакындардын
кандыг байлалдым, ол м
каш кымынч бритагалы, к
коллективте муракчы одуру
дээрин ой-ойде туңдиз
мында доктаамал чаңч
апарат. Мычтанаш бар чор
ажыда бар честерини
рий адерини таарымал
дусам чедирин турар. Бо
гу куд-ажыгы чедирини
нер ала-чагыар эвеси, аж
ишчилерини ортузунга
тибни организмизе болга
маса-политикте аажы
малдыктерининдиз чедир
дылат.

Тогузгу тоску беш чыл
иштин чымыда бо коллектив
тин журунда тузат талат
биле узут шалыбар бар. О
гууун кууштерини арта
бар. Олар ош бугу талат
чугалыкын көргөш, шалы
байлалды кууштерин кири
кен.

И. КЕЛИН-СЕНТ

МАЛ АЖЫЛЫНГА—ДОКТААМАЛ КИЧЭЭНГЕЙ

«Тыра даг-дугу» комбинатта анык ажылчынар хой. Оларныкы бирээни, Сарылар Хоенмаа үрмөктөп-сорттаар комбинатте ийги классык машинаны болуп, эки ажалдан турар.

Хоенмаа комбинатта № 41 профтехучилищени дооскан соонда ажалдан эгелээш, ам мергезиндег ажалчы апарган. Оң ажалдан турар № 3 комсомолчу-аныктар ээлчээ планын ооналгаларын доктаама алар күсүдүн келген. Тоску беш чылдың баштайгы чылымды планын даалгазын ук ээлчег көрдүгүн хуусаазыдан эрте дооскан.

ЧУРУКТА: С. Хоенмаа.

Н. БРЕДИХИНИНЧИ ФОТОЗУ.

КУШ-АЖЫЛЧЫ ҮЛҮГ

Нинтинин малын кыштап менди аярып, оон продукту-лун бедир даш Тес-Хем районун «Чураа» колхозу-нун комсомолчулары болгаш аныктары эвээш эвээ үлүүн кирип турар. Оң чиктерин керээл. Мал чөмүңгү бөтө-лөткө анык коммунист Васи-сий Аралдин баштаан ийи эвөөлүг бригада ажалдан тур-ган. Ичтин эки ажалдан ком-сомолчу-аныктар бригадала-рында ажалдан чолураажы-ларга ВЛКСМ райкомунун шидирин Кызыл туугун ты-выска. Тергини эки ажалдан Май-оол Догулай-оол биле Бу-галдай Эренчин колхозтун кү-сели биле «Найраа» кооператив-не тургусту-чорал. Комсомол комитети чораз, ужуражынык келээшн организастан, олар аныктарга солун чүүлдерин чутуулап бергенер.

Амгы уеде колхозтун малы хур кыштап турар. Кышта-лаашкыга бөтөлткө үзүндө аныктар базз соруктуу ажалдан. Анык чолураажы-ларга ВЛКСМ райкомунун шидирин Кызыл туугун ты-выска. Тергини эки ажалдан Май-оол Догулай-оол биле Бу-галдай Эренчин колхозтун кү-сели биле «Найраа» кооператив-не тургусту-чорал. Комсомол комитети чораз, ужуражынык келээшн организастан, олар аныктарга солун чүүлдерин чутуулап бергенер.

Д. АЛЕКСАНДРОВ.

Ам совет кижилерин чутуула, тура-соруу болгаш кү-женишкени партианын XIV съездинин төгүлүг шидирлерин амдыралга бот-тандырычы, тоску беш чыл планын ийги чылым ооналгаларын чөмүңгү күүсөдүрүнчеге уткан.

Танды районун көдө ажал-ишчилери чаз беш чыл планын баштайгы чылымда эки ажалдан турар. Материал-техник баззаны бүтү хем-чегер-биле быжылаарыга үндөйлөш, көдө ажал-агы-ны улам ийи көдүр тала-зы-биле партиялык төлөвилон-паны амыралга чөмүңгү-кенин ботташп турар дээр-зини дугайын эркен чыл-ды түдөлдөрдө тодаргай ре-челен турар. Районун дык-хай ажал-агылар мал ажы-лыг хөгжүдүргө бөдкүр-гүзүлгө кирип алган. Чы-жаз, эркен чылым «Меже-гей» совхоза нитизиле бир инектен саап алган сүт 2479 килограмм. «Революциянын чалбыжы» колхозка бир хой-дан кыргып алган дүк—4,5 кг болган. Районун нитизиле-биле алырга, инек бүтүзүлсө сап-алыр сүтү 1970 чылга де-нээр, 114 кг-га өскөн бол-ган 1903 кг болган.

Районун көдө ажал-и-шчилери СЭКП ТБ-нын нояб-ри (1971 ч) Планумунун бол-гаш СССР-нин Дээди Совети-нин сессиянын шидирле-рин улут чогаалыкты көдү-рүшкүн-биле уткан.

Көдөнүн ажал-ишчи-лерини мурвунга партия улут болгаш харысалгалык со-рулгаларын салган. Тоску беш чылдың төгүлүгү бистин ра-йонун ажал-агыларынга

түңнөдү үндүрүп, бо чылым ол чөмүңгүлөргө чыдаар кү-лөдөгил.

Бистин районун мал ажы-лынын ишчилери 1972 чыл-да продукция бүдүрерин көү-дөткөш, 1971 чыл-биле де-нээр, күрүңгө эт саларын 8 хуу, сүтү — 4,5 хуу бол-гаш дүкү—13 хуу көүдө-лөр сорулгалы. Ол планна-рын чөмүңгүлөргө күүсөдү-рүшкүн-биле кучаарып, эр-теринден, бүтү чүзүн мал-дарын продукциянын бедир-инден колдууда хамажыр-апар. Бо чылым кышта-лаашкыда тургускан малын баш саны эркен чылымдан дык хой. Ичтанам мал ажал-ында бо эң-не харысалгалык кампанижа оңа кичээниги салып, күженишкенин улут-тары, кыштап чыгыс-да баш мал окусумас дөш дем-сеади күштелдирер эржөк-чүтүл.

Бо чылым баштайгы айы-нда өөрүчүгү түңнөлөр чөм-үлгөн. 1972 чылым ян-варын дүгүзүлсө, эркен чылым ол үзү-биле де-нээр, чалгыс инектен сап алыр сүт-район, 236 кг-га көүдөш. Бир баш мыйыстыг бола мал-дын ортумак дүжаалга де-нээш 354 кг, бүтү дүжаалга малын 86 хууу эки де-нээш бол-ган. Ийи хар чөмүңгү анык малдарын бедир де-нээш 32,2 хуу чөмүңгү. Бо чылым январь-да дүжаалтын-ган 68 баш мыйыстыг бола малын 6,4-тү дүж де-нээш 400 кг ажал турар ийи хар назылг анык малдар. Олар-нын дүжаалгадан ажал-агы-лар 18,390 рубльды немей ал-ган. Иччал-да районун чамык ажал-агылар ол он-

загай чүдүлү барымдала-байн, хой түңнүг ажалын чөм-үл-байн турары дараалыган.

Ажал-агыларын хой ну-рууу малын продукциянын көүдөдир-биле мал чөмүң-гүлөргө улуттарын улуттарын бол-гаш малды чөмүңгүлөргө ажал-ы. Мында демелген бо-лур эки чүвө бола, мал зери бөтөлткөргө чаз, депшиль-теги технологиян ажал-агы-ларын калбаа-биле ажал-аг-агелээш болур. Ол чүз дээр-ге, ситени күштүг салгына-дышкыны-биле курадыры, се-наж салыры болгаш витамин-ниг ситен далганын бедир-кэ-ри-дир.

Бо кыжы мал ажалында ажал-агыларын оңа кичээ-гейин төрүү малын продук-тууун бедиринче улаандыр-ган турар ужурут. Бүтү чыл дүгүзүндө сүт бүдүрерини планын чөмүңгүлөргө күүсө-дүрүшкүн-биле ажал-агыларын кыжы уеде, фермаларга инек-тер массалык оолдуп турла, салдыр дээр билдингир бол-гай. Фермалар чөмүңгү чө-мүңгү уедеде өөрүчү чөмүңгү чөм-үлөргө болгаш район дү-жары малды үзүктөл чөк чөм-гөри—фермаларга кыжы уеде малын бедир продукту-луг болурун ол негелдеси.

Оң-биле чөмүңгүлөргө со-циалист чарышты дөшүгү кылдыр организастан, кыш-талашкынын үзүндө ажал-агыларын улуттуулуктары-нын болгаш тускай эртемни-леринин, партия организа-цияларын, көдө ажал-агы ор-ганнарын талазыдан мал-чынарга хур бүрүнү кичээ-ниг салыры дөш ишкеш соогаарлатпас хөмчөдөрүн ап

чорудары база-да эржөк-чү-гула. Кыштаалашкынын бедиринин эртеринин, малын ажалда, тегелдесин ажал-агыларын, продукциянын бедиринин айтыргалары до-ктаамал контрольда турар бол-гаш фермаларын ажал-иш-чилеринге эржөк чүтүл дү-жалачыны көргүзүп турар ин-дыг чөмүңгүлөргө мал продук-циянын өздүсүн хандырып-ныш турарын практика баш-таган. Оң бүтүрөчүгү ижээш «Межегей» совхозтан көрүп болур. Ажал бо чылым январь-да бир инектен сап алыр сүт-эрткен чылым ол үзүндө 39 кг көүдөш азы бир инектен ала 212 кг сүт алынган.

Районун ажал-агыларын-да дүкү болгаш хой эртен дү-дүрерин көүдөдиринин болу-на аргалары бар. Иччал-а-жак оларын ам-да долу хем-чээш-биле ажал-агыларын тур-арын айтыр керек. Хойну ук-сазын чаартып, чөмүңгүлө-ринин болгаш ажал-агыларын байдаларын элөөн ийиктен чорук оон продукциянын бедиринге чөмүңгүлөргө салдыр чөмүңгүлөргө. Иччанам районга нитизиле чалгыс хөйлан кыргып алган дүк 3 кг бол-ган, дүк бүдүрүлсө-даа кө-үдөш. Чамык ажал-агылар хой ажалынын айтыргалары-ге шоолуг кичээниг салбайн турар. Ижээш «Коммуни-стер хөйло» колхоз хойун ук-сазын ажал-агыларын, ажал-а-га, тегелдесин чөмүңгүлөргө ужурунда, 1971 чылда бир хойдан 1,8 кг дүк алган.

Хойну продукциянын бедир-инге «Революциянын чал-быжы» колхоз хой чүүлдер-ин кылды турар. Ижээш, инда февральда хойну чөм ради-о-

ингач хонукта 500 грамм тө-лүсээш чөмөр, 2 кг бөдүлү чөмөр кирип турар. Хойлар төрөөн соонда, оларга сиюсту база бээр.

Кыжы уеде мал ажалында хой кижы хаара түтүнгөн. Оларга күш-ажылдын база даштангыларын эржөк чү-гула байдаларын тургузары—ажыл-агыларын улуттуулук-тарын, тускай эртемни-леринин кол соруаган. Ферма-ларга, хойжу бригадалар тө-теринге эки дөшөн кызыл-бу-дуннар, даштангыда бөддөр-бар бөдүрүнүн, чөмүңгү үзүндө мелнича дүжаалачыны көрүдөргө, эржөк чүтүл хө-регел бараннары-биле хам-дарынын дугайында сагын салыр керек.

СЭКП-нин XIV съездинин шидирлерин амыралга боттандыр, СССР-нин тур-густунганын 50 чыл оюнга төлөтүп бедир-биле ужура-жыр даш, районун мал ажы-лынын ишчилери социалист чарышты улам калбартын тур-галар. Ам ажал-агыларын, көдө ажал-агы органдарын улуттуулуктарынын, тус-кай эртемни-леринин үзүндө-зи болза, фермалар, хойжу бригадалар ажал-агыларын чөмүңгүлөргө эржөк чөмүңгүлөргө бедир-биле дөш, хө-жүдери, мал ажалынын про-дуктуларын бүдүреринин база күрүңгө садырынын талазы-биле алган үзүндөдөрүн чө-мүңгүлөргө күүсөдүргө таа-рымчалыг байдаларын тургу-зары болур.

В. МЕРКУЛОВ, Таңды районун көдө ажал-агы эржелеринин кол зоотехник.

Тракторист

1969 чылдың орай күзү турган. Бала ментора дашында чараларын соруураа берген. Механизатор бөдөткөр бир чыл хуусаагы өөрдүлгө эгелээр дөш. Школачы чылдарында күзү чораян күзүлө боттандыр дөш, ол дугайы ажалында чутуулаага, ол мында дөш:

— Хөмчөк кичи тракторист кыжы шыдаар сен. Оон орунга саанчылааи динчээ эки боор. Механизаторлар үрүгүчү кирге-үскө боршам чоругу, техникама үрелн бөргө, түрөөр улаас болгай.

Иччал-да оон алды харлыг уруг Кызылда көдө ажал-агынын № 3 профессионал-техник училищенин Сут-Байжыга ажалына курууна өөрүн кирипкен. Бөдө-дө-даа ниг-туугун чорун турган. Теория талазы-биле Бала дык хойну өөрдөш алган. Каш ал өөргөн соонда, практика эгелөө. Чыл дүгүзүндө өөргөш, трактор баш-лар аргош алган. 1970 чылдың часы хон ажалдары эгел-лей бөргө, оң ажалга мергезинде өөрдүр-биле дүр-жүлүгүлгө механизатор Ажал-оол Ак-оолга дандырган. Баштайгы каш хонукта Валентина Ошкунугу Ак-оол тра-ктор кабинасыга олуртуп алган, калчар ажалдарын ий-тип берч чораян. Улааанда-ла Бала тускайга тракторист болуп, Ак-оолдун ээчээни ажалдар эки апарган.

Оң чалгыс чөмүңгүлөргө Владимир Көргөш, Көкөй Калчан-оол, Лоппа Давая олар анык уругу сагын чова-гыры-биле дөшкүн, техниканы малайгы багырарыга ду-жалаанар.

Тура-соруугу кыс Чеди-Паштыг, Чинге-Доганыг дөшкө шөлдөргө күчүлүг хурч тракторуна олурткан, кур-чери даалаанын алдырып, тараа тарып, эбөк дүжүт, өстүрүп турган.

Ол ам 95 айт күштүг «ДТ-75» маршалыг тракторда ажал-дан турган. Часык, чалгыс, күсүк сезоннара Бала эөлөгө 4,8 гектар чери алдыр нормазын 7 гектар, чамалыга 10-даа га чөдирин турган. Шак миди бедир көргүзүп чүтүп ажалында болганмы? Валентина Ошкунугу хон бүрүңгү тех-никти ажалдаанын шыгыны чорударын болуна дүрүчүт-көн. Эртенги-не тракторун күгү бедирлерин чаз, аш-тап, эрчилдери динчээш турар. Кол-ла чүвө—шакын ал-ган мергезинге мыза, төрөөн соокуурун алдым дөш кы-жыкканай.

Бала «Комсомолу проекторун» көшүгү. Четпестер-ин, ажалга шактылаанын чөмүңгү ош-шанда чал-ладырыга ийедейлиг кирип турар.

Чинге-Догла комсомолчу-аныктар бригаданы эркен чы-лым районда аныктар бригадаларында ажалыга калбар-ган социалист чарышча дөшө чөмүңгүлөргө. Ажал-а-жынын кыргып үлүг-хууу уугу.

Амгы уеде Бала комсомолчу аш-өрү-биле кады брига-да төүндө көдө ажал-агы машиналарынын септелгенин шак-тыкын чорудуп турар. Ол болуура тракторунун септел-гени Владимир Көргөш-биле демилгиле турган, эки шы-нарыг доошуп алган, оон моторун соолаш, чаз мотор сал-ган. Эске септелгенин кыжы кылдыр кылган.

— Септелгенин кыжыны ары-дыр, миди дүжүгү трактор часык тарылга үзүндө кыжы тура дүжүг—деп, комиссия бедир үнөлдөш берген. Бала эркен ажал-агы чымында 700 ажал гектар чымчак ажалдарынын кылган. Чамдык оолдар бөзүн ол хире чөдирбес дөшкүн соокуурун хончун трактористтер чутуулап турар.

Валентина Ошкунугу богуна чаз чүлээлгени ам, 1972 чыл-дын планын күүсөдүргө төлөтүп үзүп кирип, бо чы-лым 800 га чымчак ажалдарынын кыжыны ажалы, кады ажалдан турар эки Екатерина Буйадын социалист чарыш-чеге кыжырган.

Депутат

САМАГАЛАЙ. (Телефон-биле). РСФСР-нин Дээди Со-ветинин депутаты Таяа АССР-ин Дээди Съездинин Президиумун Даргаам Б. Ш. До-чамаа «Тес-Хем» совхозтун төвү Берт-Дар сууга болурун соңгукчуларын биле ужураш-кан.

Чымылаар депутатты чы-лым-биле уткуп алган, оон чутуулаа улут кичээниг-биле дындаанар. Оң Долча-маа эркен чылым совет улус-тун, бистин республиканын ажалы чоннарынын СЭКП-нин XIV съездинин төгү-лүгү шидирлерин амырал-галга боттандыр дөш сал-ган күженишкенин, партиянын болгаш Совет Чазы-нын чонуну материалдык бол-гаш курутуугу демилгиле бедир талазы-биле ам турар хөмчөдөрүн дугайы дөш-көргөш-биле чутуулаа, чаз беш чылда республиканын ажал-агы улам бурунгаар хөгжүрүп демелдээш, Тес-Хем районда байдалга тола-рап, бөр чөмүңгүлөргө аде-рини аргаларын айткан.

Хуралга совхоз директору Н. Балчый-оол кыштаалаш-кынын эртин турар байда-лын, малайгы малын чаш тө-дү менди ажал ап турарын, часык тарылгага механизатор-ларын бедирлерин турарын динчээш, чамдык чүтүл аи-тыргаларын шидирлеринге дүжө көргүзүп депутаттан динчээш.

Хуралга шкочанын өөрдө-гү эржөкчени Д. Баче-оол, туугу бригадир С. Түмө-На-зыты, уругулар сандыгын эр-жөкчөн Ч. Кууралын олар ба-за савалдар берген.

Дүвү Самагалдай, Бедир-Арыг, Шуурма суураарын чурттакчылары районун Култура бакыныгы чымы-ган, РСФСР-нин Дээди Со-ветинин депутаты Б. Ш. До-чамаа-биле ужурашкан.

Хуралга савал бергенер ажалы чоннарынын көдүр-лүкүнүгү ажал-агы, күрү-венин планын даалгаларын күүсөдүр талазы-биле ап ту-рар хөмчөдөрүн дөшөргө чутуулаанар. А. ДЕМБЕЛЬ.

К. ХЕРТЕК.

Чаагай амыдыралдын дөрт үнденини

ЭРТЕМНИН БУДУРКУЧУ КҮШТЕРИ

Социалист нитиледе эр-тем бөдүрүп турарга хөгжүп чоруп орап болганнада ону калбаа-даа хурунмак аскербес. Бүрүкээш нитиледе эр-тем Хутбай-Буктуг мизн и-сөөк деп барын чүтө чуту-галып турар. Социализм эр-темни дөшкөргө оон шүтүт өскө: кичээлдерге, 1917 чылда Октябрьдин социали-стиг Улут революциянын соонда дөшкөн Совет күрү-кэ эртем нитиледеги дагыма-зы апарган.

Ажылчылар хонукта 425 грамм кескинд хөбө чин турга-даа, физиколг Павел-тун эртем шидирлерин кы-дырыга бүтү тарымчалыг байдалдарын тургузар ий-тимшикени В. И. Ленин берген. Коммунист партия болгаш совет улус эртемни нитиледеги эң-не үнөлдү чүтүл кылдыр савал, оң ке-лер уези нагымчак дөш үнө-лөш.

Амгы уеде СССР-де барык бир миллион эртем ажал-а-жынын шидирлерин ажалы кы-лы, дөшөгөшн бүтү эртем-дөшөрүнн дөштүп бир ке-ли болуп турар. Чүтүл чал-гыс эркен чылым чурттуу улус ажал-агынын 1,8 мил-лион, оон шидир барык 700 муң кыжы дөш эртемниг специалисти курткан.

Бир эвээ 1966—1970 чыл-дар эртем шидирлеринге чыгылда чурттуу национал-оргулаагына 1,5 хуу турган болза, ам чаз беш чылда 4 хуу ажал. Ол дөшө, 68 мил-лиард рубль-дир! Ажал дү-шүр, социалист бүдүрүлгө хөгжүдүргө эртемниг үлү-гү-хууу озер, а оон эңчү со-рула-зы болза, чончүл чаагай чоругу бүтү хөмчө-биле бедир болгай.

Чүтүл 1966—1970 чылдарда СССР-ге күш-ажылдын бүдү-рүлгүлүгү бүтү немелде өздүсүнүн 43—45 хуууу чаз техниканы болгаш му-рныкы технологияны шидир-кенин күсөш-биле чөдир алган. Эртемниг чөмүңгүлө-ринин калбаа-биле ажал-агы совет экономиканын өвү-дөшүрүн шүт өскөрткөн. Улус ажал-агынын 1971—1975 чылдарда планнарын бөү-гаар алырга, эртемниг бол-гаш техниканын чөмүң-гүлөргө шидирлерин бүдүрүлгөшн техниктиг дө-нөш бедир болгаш бү-дүрүр продукциянын струк-тураны ажалып, национал ортулашын немей өздүсүнүн 40 хуууула деп дөшөгөш камнап алыр арганы болз.

Амгы совет эртем болурун күштерин шыгыны болам-чалыг чарыштыр тургузуп, да-нычы өзү-биле бурунгаарын чөмүңгүлөргө. Оң чыгы дөш-көш үндөшөдөргө шидир-кенин дөш. Оларын ажал-а-жынаа—перспективаларын, түңнөлөрүн, экономикаын би-иригээр дөш бүдүрүлгөш шидирлер эртем ажал-а-жынаа шак ийикти шак хай-гаарлар кирип турар.

Совет экономиканыг ке-лер үзүндө бөдүрүлгөш савал-дарын халдарып чүтүл ийи эртем ажалынын кыжыныг-жы-жыс бо-дур. Атомут энергия-ны Куратов атыг нисти-

тудуңу башкармалыгы тер-модор хайдышкынар кы-лыр «Тормак» деп хөмчө-сө-лөгө ийи кескерттер тем-пературазы болгаш чы-лымшынын барымдалаа изиг плазманы тодардыры-ныч терини шынарларын ажалган. Эвереттинаны ке-лер уези болур водоросту бойыншн шидир чаштыган кайгачын улут күштү оюм-галып, термоядер реактор-лар тургузарычче хөбө баа-зыны камнап.

Улус ажал-агынын чөм-ү-лө чылдарда шидирлер эртем ажалышкынар СССР-де база хой. Атомут реактор-ларын улут күштүн ажал-а-жынаа шидирлер дээр хөм-чө-сөүлү чылдарга тараан турган, иччал-даа совет фи-зиктер ол хөмчө чутууны бу-руу шавып, дөшөш нейтрон-га ажалдар аялдууштур ре-акторну тургускан. 350 муң киловатт электри күштүг баштайгы нидыг реакторну Шеревкович атомут элек-тростанциядагы мырынар чоокта чаз ажалдаа кири-ген.

База бар чөмчө. Кожина-ны болгаш мал-маганын чөм-ү-лөшн кол болгаш нончүл хон-ар сүзүшөрүнүн бирээш бө-лөк болуп турар. Ам ову көдө ажал-агы берип турар. Иччал-аа көдө ажал-агы продукциянын чылда ор-тумаа-биле 4 хуу ажал ве-мелде өздүсүн чөдир алыр чөмчүг берге болуп турар. Эң продукциянын чалчар өзү-дөшкө күсөш-биле бөзөк-түн эбөкчөшн ажалчар тур-гузгына о-он-он чылдар не-теттер.

Иччал-даа, эбөк болгаш чинк үнөлдү күш-өтөө бөзөк-тү холуп бүдүрүр минерал-измдер тыгтыр болза, ол хуусаагы оравыс кыжыны болур. 400 муң баш эр-терин инектин көдөшүнүн бээр био-массазыга деп ийча массаны бүдүрүр 600 кубометр ийи-р култиватор шыкш, ол ми-кроорганизмдер бөзөктарын ийчаар дүргө бүдүрүп болур. Чөк, ийча биомассаны дөшө-нө тавантарга сала тыгтып албас бис. Хамыктын мурун-да, мал-маганы бээр чинк ор-тектиг мал немелдү дугайы бажып турарымыс бо-дур. Неф-тиши үлгөдөткөш чөмчө би-о-робиологтук арга-биле бөзөк бүдүрүлгөш ийча алдыры совет эртемдөшөр ажалган. Мал чөмүңгүлөргө ажалын тургу-зар аягыры шидирлери-н болза, мал ажалынын продукциянын өздүсүнүн темпелерин ырак эвээ ке-лер уеде дөшөш дүргөш болур.

Эртем болза, бүдүрүлгөш калбаа-биле шидирлер бол-гаш улус ажал-агынын бөш-бөш—көсүк ажалын бедир турар техниктиг болгаш тех-нология чаз чүтүл болуп экономиканы камнап кирип. Экономиканыг бүтү-де алды-ралында эртем-техниктиг дөш-көш ам сайыраа.

Босмос дөшөгөшн шидир

гөдир, атомут энергияны таймыч сорулгаларга ажал-лаар талазы-биле совет улус-тун улут ажалышкынын дө-лөдөгө сурганар. Оларын чамдыктары маава көргүзүп көрөш. Оларын бөзүн «де-лөдө бөштөгүн» деп сөстөр-биле эгелөө болуп ийик:

— 1,5 миллион вольт күштүг турум токтун болгаш бир миллион 150 муң вольт күштүг көзөк токтун шугушарын шөв бедир вольтуугу комп-лекстин дөш-хөмчөдөр ажалы турар. Ол дөшө, чур-тук ке-лер уеде тургузар чал-гыс аял эверетика система-нык чамдык тургузгалары-дыр.

— Оңа шим хөмчөр тус-кай станционны шугушур өртөн кылдарын тургустан.

— Капын үзүктөл чөк чөм-чүлдер машиналарын киноро-д ковертор цегини комп-лексини ажалдаа кири-ген.

— Шакны агымны Валх хөмчө дөш чып оштар по-лотинаны дуаа-биле бога-ан.

Ийи чөмчөдөр оон-лаа ийи ажал болур. Эртемниг бүдүрүлгү күш ролю улам ал-ган амгы уеде оң чүтүл а-жал-агы чөмүңгүлөргө эвээ, а бүдүрүлгөш бедир эртем-техниктиг болуру кол чүтү болуп турар.

Техниктиг чарышталарын калбаа-биле ажаллар чорук совет экономиканыг бүдүрү-лгөшн интенсификациянын хөмчө эркен чылым бедир күштерин чөдир алыр арганы берген. Чүтүл эртем чылым чаз машиналар, а-параттар, хөмчөдөрлер 4 муң ажал хөмчө чөмчөтүн болгаш бедирлер. Амгы уези техниктиг негелдесинде дүжүгү турар чаз кыжылар-ын 3 муң хире хөмчөш ам чөмчөтүн болгаш массалык бөзөк кыжы үлүгүчү эгелөө.

Ол чөмчө муң ажал хөмчөш арганын кыжыларын бүдүрүлгөш каапын арганы берген.

Дөшөгөшн технологияны, амгы уези савалга техника-ны улус ажал-агынын бүтү ажалдарында шидирлер, бүдүрүлгөш комплекстиг механизация болгаш авто-матизация боттандырып турар.

Чурттуу улус ажал-агынын чылда-ла 3,6 миллион хире, хон бүрүдө-ле 10 муң, чары-тыкы болгаш чогаалыгы са-валы шидирлер деп чүвөш бөдөш көрүдөргө. Бир чылым оонаштыр савалга, ол 3 мил-лиард хире рубльдин кампа-лаагы берип турар.

Эртем-техниктиг револю-цияны чөмүңгүлөргө социализмни артыштылгы аргалар-биле хамы хооба-жы чончүл, чаагай чоругу улам ийи бедирлерин со-ругаларын долау-биле шидир-лөргө арганы бээр.

А. ЛЕВЕНТИНСКИЙ, экономика эртемниг кылдары (ПМА).

ХЕЙ-АЪТ КИРГЕН АНЫКТАР

«Сүт-Хөл» совхозтун Кара-Чыраа салбырында комсомолчу-аныктарын ажал-агыга үлү-гү-хуу

